Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302 Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036 УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XC. Ч. 117. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 23-го ЧЕРВНЯ 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JUNE 23, 1983 No. 117. VOL. XC.

НА КАТОЛИЦЬКОМУ КЛАДОВИЩІ ВШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ ЖЕРТВ ВЕЛИКОГО ГОЛОДУ

Гамптнобург, Н. Й. — На цьогорічній прощі на епархіяльному цвинтарі Святого Духа вшановано пам'ять мільйонових жертв Великого голоду, спричиненого сталінським режимом у 1932-33 роках з метою винищення хліборобської верстви українського люду, щоб тим самим розбити патріотичний дух українського народу. Для вшанування їхньої пам'яті, у неділю, 12-го червня ц.р., покладено вінок квітів і зелені перед великим мармуровим хрестом-пам'ятником, що стоїть посередині розлогого кладовища.

Посвячуючи вінок, Владика Василь, Епарх Стемфордський, молив Господа, „щоб ці жертви не пішли намарно, але щоб Господь у своїй ласкавості дав їм життя вічне, а нашому народові прискорив дні волі".

Після цього проповіді виголосили о. архимандрит д-р Віктор Поспішил англійською мовою та о. ігумен Михаїл Перетятко, ЧНІ, українською. Отці гомілісти описували страшну дійсність голодомору та заохочували до моління за безчисленні душі жертв, імена яких ніде не записані й яких ніхто не згадує в молитвах своїх.

Владика Василь Лостен, о. архимандрит д-р Віктор Поспішил та численні отці посвячують пропам'ятний вінок.

Потім кілька десятків присутнього клеру взяли участь разом із Владикою у правлені Парастасу за душі жертв Голоду, за українських католицьких піонерів у ЗСА, за жертви комуністичних злочинів та за всіх, що поховані на цьому кладовищі Стемфордської Епархії.

Після відправлення Парастасу Владика й священики відправили Панахиду на гробі св. п. Митрополита Йосифа, колишнього єпископа стемфордського й основоположника цвинтаря.

„ПІТТСБУРҐ ПРЕСС" ПИШЕ ПРО ГОЛОД В УКРАЇНІ

Піттсбурґ, Па. (О.К.).— У місцевому щоденнику „Піттсбурґ Пресс" з 22-го травня ц.р. появилася коротка, але дуже влучно написана редакційна стаття на тему цілковитого промовчування совєтськими чинниками Великого Голоду в Україні, п. н. „Совєтський Голокост". Автор ствердужує, що навіть коли б Німеччина виграла Другу світову війну, важко собі уявити, щоб нацисти цілковито промовчували і закривали факти про винищення жидів та інших національностей; факти, що мали місце у воєнних роках.

Саме в тому році —пише автор статті, —як Гітлер прийшов до влади в Німеччині, у Совєтському Союзі Сталінові вдалося впродовж року винищити сім мільйонів українських селян—і цей факт до сьогодні не є загально відомий у світі.

Стаття відкликується до наукової праці Роберта Конквеста про перебіг голодомору і стверджує, що це сталося в році, коли ЗСА визнали СССР. На жаль, дуже мало матеріялу про Великий Голод в Україні існує на Заході, тому що совєтська влада не допускала на Україну чужих журналістів, а також тому (на думку автора) , що існує дивна інтелектуальна тенденція, яка до сьогодні втримується, щоб не говорити нічого некорисного про соціялізм...

На кінець автор інформує, що українці в ЗСА в цьому році відзначують масово п'ятдесяту річницю Великого Голоду, але в СССР про цю річницю ніхто і не згадує.

Українські читачі з Піттсбурґу широко відгукнулися на цю редакційну статтю, пишучи подяки щоденникові та доповнюючи подані в ньому інформації. Деякі із тих листів редакція помістила. Між ними є однак також лист Стефана Шуфрана, який закидує статті кампанію „ненависти до Росії", а з тим подавання неправильних фактів. С. Шуфран покликується на книжку Джана Гунтера „Внутрі Европи", де Гунтер пояснює голод бунтом селян, які не хотіли вирощувати більше збіжжя, як лише те, що самі потребували; мовляв, вони самі накликали на свої голови біду.

У відповідь на листа С. Шуфрана появилася реакція українських читачів, які переконливо опрокидували твердження Шуфрана, цього вибілювача комуністичної Москви. Ці численні арґументи наглядно доказують, що совєтська влада єдина спричинила Великий Голод. „Піттсбурґ Пресс" льояльно помістив ті відповіді в цілості.

Українська громада в Піттсбурґу здала в тому випадку взірцево іспит скорої та доброї реакції на вістки в американській пресі.

ВИСОКИЙ СТАРШИНА РОЗВІДКИ РОЗКРИВАЄ ТАЄМНИЦІ

Вашінґтон. — Офіційні особи Адміністрації повідомили в понеділок, 20-го червня, що намагання президента Роналда Реґена допомогти противним силам у Сальвадорі та Нікараґуа були підкріплені новою інформацією розвідки, більшість якої походить від високого нікараґуанського втікача.

Державний департамент також пі[...]ердив у понеділок, що Куба вислала до Нікараґуа свого провідного генерала.

Офіційні особи ЗСА, які пильно слідкують за розвиток подій в Центральній Америці, сказали також, що надії на те, що Конґрес збільшить фонди на допомогу демократичним урядам у цьому районі, були підкріплені доказами розвідки того, що існують тісні зв'язки між сандіністами і Совєтським Союзом, Кубою та іншими комуністичними країнами.

Інша інформація вказує на тісні зв'язки Манаґуа із протиурядовими силами в сусідньому Сальвадорі.

Найважливішу інформацію подав колишній високий нікараґуанський службовець служби державної безпеки Міґель Болянос Унтер, який втік до Коста Ріки шість тижнів тому, а тепер перебуває у ЗСА, допомагаючи американській розвідці.

Болянос подав точний звіт про свою попередню діяльність в органах безпеки Нікараґуа, він також виступив перед репортерами газети „Вашінґтон пост". Характерні вислови в газеті про його інтерв'ю є такі: „Вислання з Манаґуа трьох американських дипломатів цього місяця за ніби змову проти уряду було частиною дворічного пляну сандіністів дискредитувати демократичну опозицію шляхом фальшивих обвинувачень".

Болянос заявив, що йому самому як агентові безпеки було доручено фабрикувати фальшиві фільми про „протиурядову діяльність" трьох американських дипломатів для доказів обвинувачення. Фільми Болянос показав репортерам. Попередженій нікараґуанським втікачем, Вашінґтон наперед знав наміри Манаґуа і тому так швидко і рішуче зареаґував на фальшиві обвинувачення сандіністів і вигнав 20 нікараґуанських дипломатів із ЗСА, закривши всі консульства.

„Інцидент у березні минулого року, в якому молодий нікараґуанець признався, що він воював з партизанами в Сальвадорі, а потім відмовився від сказаного перед американськими репортерами, також був підстроєний сандіністами, щоб викликати замішання у Вашінґтоні".

„Розвідка Нікараґуа глибоко проникла в підтримувані ЗСА антисандіністські партизанські групи і прекрасно освідомлена наперед про їх військові пляни і силу".

„Закидання питаннями Папу Івана Павла II під час його відвідин Нікараґуа в березні було організоване державною службою безпеки".

„Совєтські, кубинські, болгарські та східньонімецькі дорадники посилено беруть участь у розбудові нікараґуанської служби безпеки".

„Приблизно 80 совєтських МІҐів на Кубі призначені для Нікараґуа і будуть передані в 1985 році після того, як нікараґуанські летуни пройдуть вишкіл у Східній Европі".

„Лідери сальвадорських партизанів постійно відвідують Манаґуа і сильно залежать від сандіністів відносно зброї, вишколу і порад", — заявив нікараґуанський розвідник.

Державний департамент у додатку заявив, що головна військова особа Куби генерал Арнальдо Очоа Санчез, колишній командир кубинських військ в Анґолі, перебуває тепер в Нікараґуа.

ПАПА ПРОДОВЖУЄ КРИТИКУВАТИ РЕЖИМ ЯРУЗЕЛЬСКОГО

Вроцлав, Польща. — Папа Іван Павло II заявив у вівторок, 21-го червня, у проповіді, виголошеній в південнозахідньому промисловому місті Польщі Вроцлаві, що майбутнє Польщі залежить від повернення до взаємного довір'я у всіх ділянках національного життя, включаючи політику.

„Весь польський народ мусить жити у взаємному довір'ї. І дійсно він мусить здобути це довір'я в найширших колах свого громадського життя. Я без вагань можу сказати, що майбутнє нашої батьківщини залежить перш за все від цього", — сказав Папа.

Більше цього, Папа заявив, що „існування польської держави" залежить від такого довір'я.

Польський уряд тим часом намагався у вівторок відбити удар деяких заяв Папи, які він зробив на протязі своєї подорожі, починаючи від четверга минулого тижня. Вже перед тим уряд висловив офіційно незадоволення з огляду на політичний результат проповідей Папи, остерігаючи через свого речника, що триваючі протести опозиції можуть попсувати відносини між Церквою і державою.

Заступник прем'єр-міністра Мєчислав Раковскі, очевидно маючи на увазі Папу, в інтерв'ю, опублікованому по всій країні у вівторок, заявив, що наставник годує польську молодь „байками, легендами і напівправдою".

Деякі дипломати висловлюють думку, що заступник прем'єр-міністра був першою офіційною особою, яка виступила відкрито з критикою Папи, хоч і завуальовано, тому, що крило Раковського в партії, можливо опинилося у вогні критики „твердолобих" промосковських елементів після того, як подорож Папи майже кінчається, а партійна пропаганда мовчить.

При кінці дня польське пресове агентство ПАП розповсюдило непідписаний коментар про те, що воно залишає „значення впливу заяв, зроблених визначним гостем Польщі відносно внутрішніх проблем, для, пояснень у майбутньому. Але воно одночасно заявило, що її заяви про становий польський характер даного району „не можуть бути причиною двозначних тверджень". Потім агентство додало, що „Серед поляків немає розбіжностей у цих справах".

Папа говорив зовсім однозначно до народу Вроцлава, цієї фортеці забороненої профспілки „Солідарність", коли він заявив: „Є багато людей, занадто багато, які відчувають голод і спрагу щодо справедливости".

ДЖ. ШУЛЦ ПЕРЕВІВ РОЗМОВИ З РЕЧНИКОМ ЛИВАНУ

Вашінґтон. — Державний секретар Джордж Шулц зустрівся в понеділок, 20-го червня, з високим представником Ливану Ваді Гаддадом, щоб обговорити повідомлення Ізраїля про те, що він серйозно розглядає питання перегрупування і часткове виведення своїх військ з Ливану. Ці кроки Ізраїля викликають серйозні побоювання як у Вашінґтоні,так і в Бейруті.

Проблема перегрупування ізраїльських військ буде одним із головних питань переговорів наступного місяця між президентом Роналдом Реґеном і лідерами Ливану та Ізраїля. Дипломати цих двох країн повідомили, що досягнуто порозуміння з Білим Домом у понеділок, 20-го червня, про те, що президент Ливану Амін Ґемаєль зустріне Президента 22-го червня, а прем'єр-міністер Ізраїля Менахем Беґін буде у Вашінґтоні від 27-го до 29-го липня.

Запрошення Беґіна прибути до Вашінґтону є дальшим виявом покращання відносин після того, як Ізраїль погодився з Ливаном на умови виводу своїх військ з ливанської території. Сирія відмовилася поступити так само, і це привело до всезростаючого політичного тиску в Ізраїлі щонайменше провести частковий вивід військ, не чекаючи на згоду Сирії.

Офіційні особи Державного департаменту заявили в понеділок, 20-го червня, що секретар Шулц вислав запрошення минулого тижня міністрові закордонних справ Сирії Абделю Галіму Хаддаму приїхати до Вашінґтону на переговори ще цього тижня, але сирійський міністер відповів, що його зайнятість не дозволить йому зробити це.

У четвер Шулц від'їде на Далекий Схід і до Південної Азії. Ця подорож дозволить йому по дорозі додому заїхати до Сирії, але про це ще не було прийнято жодного рішення. Офіційні речники Державного департаменту сказали, що Шулц хоче мати якісь переконливі докази, що Сирія зацікавлена в переговорах про виведення своїх військ з Ливану перед тим, як заарошуватися і їхати до Сирії.

Населення Канади збільшується

Оттава, Канада. — Ще 26-го квітня ц.р. Статистичне Бюро Канади в Оттаві оголосило нові дані про населення Канади на основі перепису, що його провів федеральний уряд в 1981 році. За 10 років, беручи до уваги перепис населення в 1971 р., що виказував стан 21,568.310 осіб, в 1981 р. той стан зріс до 24,083.500 осіб.

Канада в цілому має 43, 5% населення британського походження, 28,9% французького і 27,6% з інших етнічно-культурних національних груп. За віровизнанням 47,3% католиків і 41,2% протестантів.

З етнічних груп найбільшою є німецького походження — 1,142,365, за нею італійська - 747,970, тоді українська - 529,615, автохтонне населення — 413.380, голляндці — 408.240, китайці — 289.245, скандинавці — 282.795, жиди — 264.025 і поляки — 254.485.

У всій Канаді 68,2% населення говорить англійською мовою, 24,6% французькою і 7,2% іншими мовами. З тих інших мов, що їх постійно розмовляють вдома, є мова італійська — 364.575 осіб, за нею китайська — 187.240, німецька — 163.550, португальська — 130.895 та мова автохтонного населення індіян і інуїтів — 119.950 осіб.

Стан української спільноти, який в 1971 р. становив 580.655 осіб, понизився в 1981 р. до 529.615, тобто на більше ніж 50 тисяч одиниць. Причину того спаду можна добачувати в тому, що в переписі 1981 р. перший раз дозволено подавати більше ніж одно національне походження. Таке подвійне походження могли подавати особи з мішаних подруж. Але переписі неакуратності в тому, що, обчислюючи на комп'ютерах число категорії подвійного походження, статистика Канади включала тільки британське та інше, французьке та інше, британське і французьке й европейське та інше. Тим самим українці чи й інші національно-культурні меншини з мішаних подруж, що подавали свою подвійну національність, не є зачислені до своїх етнічних груп. А їх число напевно не мале.

Число тих, що вважають українську мову за матірню, яке в 1976 р. становило 282,060 осіб, збільшилося в 1981 р. до 292,265 осіб. Але число тих, що постійно розмовляють дома українською мовою з 144.760 осіб в 1971 р. впало до 94.565 осіб в 1981 р.

За Провінціями українську мову за матірню вважають (у дужках числа з перепису 1976 р.): Онтаріо: 81, 595 (76,035), Алберта — 68, 130 (64,980), Манітоба — 58, 885 (60,250), Саскачеван — 44,660 (45,920), Бр. Колюмбія — 26,950 (22,775), Квебек — 10,765 (10,975).

Українську мову вживають як розмовну мову дома (в дужках числа з перепису 1971 р.): Онтаріо — 32,885 (45,100), Манітоба — 19,315 (33,950), Алберта — 17,315 (27,240), Саскачеван — 14, 315 (24,865), Квебек — 5,810 (8,240), Бр. Колюмбія — 4,770 (5,045).

Число українців за Провінціями (в дужках число з 1971 р.): Алберта — 136,710 (135,510), Онтаріо — 133, 995 (159,995), Манітоба — 99,795 (114,410), Саскачеван — 76,815 (85,920), Британська Колюмбія — 63,605 (60, 145), Квебек — 14,640 (20, 330), Нова Скошія — 1,965 (2,315), Юкон — 635 (155), Ню Бранcвік — 635 (605), Північні Території — 580 (635), Ню Фаундленд — 135 (175) і Принц Едвард Айленд — 105 (130).

Українців католиків у Канаді є 190,585, тобто на 37 тисяч менше, ніж було в 1971 році.

Числа українців православних не подано окремо; їх зачислено до східніх греко-православних, куди враховано крім українців — сербів, греків, румунів, вірменів та росіян.

Якщо йде про українців у відсотковому відношенні до населення Провінції, то в Манітобі воно становить 9.8%, в Саскачевані 8.1%, в Алберті 6.2%.

Згадали про Україну

Оттава (ОУПС-УІБ). — Дня 20-го травня з оттавському університеті відбувся панель з „миролюбцями" із СССР, які, нібито ображено, вийшли з залі в часі доповіді Р. Міллса, головного редактора оттавського щоденника „Ди Ситізен", коли він згадав окуповані совєтами Мадярщину, Чехо-Словаччину, Афганістан та інші. У вислідi цього редакцію засипано багатьма листами з підтримкою становища редактора Міллса. В числі з 2-го червня цієї газети надруковано теж український лист Ольги Войценко, в якому вона гратулює редакторові за „знамене з'ясування совєтської дійсности". При цьому авторка листа звертає йому увагу на „поважний пропуск", коли йде про число націй, окупованих совєтсько-московськими агресорами: першою жертвою цієї окупації в 1920 році була Україна, що її пізніше насильно інкорпоровано в т. зв. Союз Совєтських Соціялістичних Республік у 1922 році".

Крім О. Войценко, про Україну як окуповану совєтами державу згадав у своєму листі Герман Мол з Оттави, ставлячи її поруч Афганістану, Чехо-Словаччини, Східньої Німеччини, Польщі, Югославії, Румунії, Естонії, Латвії та Литви.

ТИСЯЧІ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ В УКРАЇНСЬКОМУ ФЕСТИВАЛІ

Джерзі Сіти, Н.Дж. (Т. Кардашинець). — 10-12,000 українців дев'ятого в Гарден Стейт Арт Центрі Українського Фестивалю в Голмделі, Н.Дж., у суботу, 18-го червня ц.р., мали змогу отримати відповідь на хвилюючі всіх українських батьків питання — де наша молодь?

Вона була тут, на Фестивалі. Вона приїхала й прилетіла з близьких і далеких сторін і привезла зразки своєї довгої безперервної праці у розучуванні і вдосконалюванні вправности у співі, танцях, гуморі, спорті і, що стосується Фестивального комітету, — у зорганізуванні та влаштуванні цього грандіозного свята. Молодь продемонструвала свою любов до рідної культури і мистецтва, до свого українського походження.

Вже вранці розпочалися спортові змагання у програмі Фестивалю. В турнірі копаного м'яча, що у ньому брали участь п'ять дружин — три українські й дві американські, — перше місце здобув Український Спортовий Клюб Ню Йорку. Друге місце припало дружині „Чорноморська Січ" з Ньюарку. Чашу найкращого змагуна турніру вручено змагунові „Ч.Січ" Андрієві Бакунові. У відбиванкових змаганнях взяли участь чо-

Танцюристи Українського Танцювального ансамблю.

(Закінчення на стор. 4)

В Америці

ГРУПА НЕГРИТЯНСЬКИХ громадських і політичних лідерів зібралася в Чикаго і проголосувала в понеділок, 20-го червня, за ідею мати свого кандидата від Демократичної партії у президентських виборах 1984 року. Перед своїм рішенням група зустрічалася з Джессі Джексоном, який їздив по країні, щоб зорієнтуватися в можливостях підтримки своєї кандидатури при передвиборчої кампанії. Група одноголосно постановила покищо не проголошувати конкретного кандидата. Джексон і Фонтрой заявили, що деякі члени цієї вільної групи, яка називає себе „Сім'єю чорного керівництва", також погодилися утворити „підготовчу комісію", щоб вирішити, хто із кількох потенційних чорних кандидатів повинен старатися за вибір.

СПЕЦІЯЛЬНИЙ ПОСЛАНЕЦЬ президента Роналда Реґена на Близький Схід Филип Габіб зустрівся в понеділок, 20-го червня, з Президентом і, згідно з повідомленнями офіційних осіб, може незабаром покинути свій почесний пост. Офіційні особи повідомили, що рішення про майбутню долю Габіба буде прийняте ще перед від'їздом державного секретаря Джорджа Шулца на Далекий Схід і до Південної Азії.

З ВАШІНҐТОНУ ОФІЦІЙНО повідомили, що прем'єр-міністер Еспанії Феліпе Гонзалез прибув у понеділок, 20-го червня, до Вашінґтону з офіційними відвідинами. Очікують, що Гонзалез виступить з критикою американської політики в Центральній Америці і запропонує свої послуги в посередництві полагодження центральноамериканських проблем. Гонзалез, якому 41 рік, і його дружина прибули на військовоповітряну базу Ендрюз, а потім гелікоптером були доставлені до Вашінґтону, де їх зустрів державний секретар Джордж Шулц та інші офіційні особи. У вівторок Гонзалез зустрівся в Білому Домі з президентом Роналдом Реґеном.

У світі

СПРОБИ ДЕЯКИХ ЧЛЕНІВ ЮНЕСКО обмежити свободу преси є „облудними" сказав у понеділок, 20-го червня, Генеральний секретар ОН Хав'єр Перез де Куєльяр групі американських журналістів. Речник групи журналістів і сам Генеральний секретар підтвердили свою підтримку свободи преси і заявили, що розмови в ЮНЕСКО про те, як повинна діяти преса, є спрямовані на „неправильну адресу".

У ПОНЕДІЛОК, 20—ГО червня, з засідки поблизу північного ливанського порту Тріполі були вбиті двоє старшин сирійської армії та один вояк. Державне радіо Бейруту повідомило, що сирійці їхали прибережною автострадою поблизу затоки Енфе, приблизно 9 миль на південь від Тріполі, коли їх джип обстріляли кулеметним вогнем. Інші сирійські військові частини, які розташовані там та контролюють весь північний Ливан і район долини Бекаа на сході країни, перегородили дорогу до Тріполі в кількох місцях. Покищо не відомо, які заходи вживуть сирійці у відповідь на вбивства їх військового персоналу. У лютому, коли деякі сирійські військові зазнали нападів, сирійці обстріляли околиці Тріполі.

ЗІ СТОЛИЦІ СИРІЇ повідомили, що в понеділок, 20-го червня, лідер Палестинської Визвольної Організації Ясір Арафат відкрив там давноочікувану нараду керівників ПВО, присвячену обговоренню становища в ПВО після триваючого вже понад шість тижнів бунту багатьох провідників основного ядра ПВО Фата проти керівництва і політики їх лідера Ясіра Арафата. Неофіційні джерела говорять, що нарада обговорить зложену з вісьмох точок програму, яка включає багато вимог бунтарів про більшу ролю їх у керівництві і політиці організації.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00.
UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda"
Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Жінки на вершинах

У половині червня ц. р. уся міжнародна преса в усьому світі розписувалася про британського прем'єра Марґарет Тачер, яка у парляментарних виборах розторощила обидві опозиційні партії і доказала свою рідку в історії Англії популярність в народі. Марґарет Тачер, „залізна лейді", як її зовуть її земляки, здобула собі вже славу, як один із найвидатніших сучасних „державних мужів" — бо ще не викували терміну „державна жінка".

У зв'язку з конфліктом між президентом Реґеном і Конґресом за ставлення до загрожених комуністичними партизанами країн Центральної Америки та приїздом до Вашінґтону президента Ель Сальвадору, можна було вичитати твердження добре поінформованих коментаторів, що справжнім архітектом американської політики супроти Центральної Америки не є ані президент Реґен, ані державний секретар Шулц чи секретар оборони Вайнберґер чи дорадник у справах безпеки Клерк, а амбасадорка ЗСА в Об'єднаних Націях, Джейн Кіркпатрік, колишня професорка політичних наук у Джорджтавнському університеті у Вашінґтоні.

У минулому тижні Верховний Суд прийняв рішення, яким поширено право жінок переводити аборти, скасувавши обмеження цієї операції до перших трьох місяців вагітности та позволивши, щоб жінки могли переводити аборти не тільки у шпиталях, але й у приватних клініках. Проти будь-якого злагіднення обов'язуючих законів у справі абортів була перша жінка у Найвищому Суді, Сандра Дей О'Коннор, яка, — читали ми, — рішуче обороняла принципове становище консервативних кіл суспільства і католицької Церкви проти абортів, арґументуючи, що всякі полегші в цій справі-це не поширення „прав людини" ані не потвердження права жінок розпоряджати собою, а потурання сваволі в ділянці моралі, яка настала на місце свободи. І знову можна було вичитати похвалу на адресу тієї жінки на найвищому становищі в американському суддейському апараті, яка має відвагу протиставитися думці старших за неї колеґ з Верховного Суду та обороняти принципи моралі в родині і суспільстві.

У минулу суботу вилетів у космос новий корабель, „Челленджер" („Виклик"), при чому центр уваги всього світу зупинився на особі першої американської астронавтки, 32-річної Саллі Рейд. Це вже 38-ма з черги американська місія досліджування сферичного обширу та можливостей використання його для практичних цілей. Але дотепер всі 37 попередні місії були доменою чоловіків.— тепер цей їхній монополь закінчився. Саллі Райд, доктор філософії із спеціяльністю аерофізики, працює від 1978 року у центрі американських космічних дослідів у Гюстоні, Тексас. Вона не єдина, яка має високі фахові студії і працює в аеронавтиці: її вибрали з-посеред вісьмох кандидатоу до цього лету. Вона є першою американською астронавткою, але перед нею були вже дві росіянки — Валентина Терешкова, що летіла із „Востоком 6", і Свєтлана Савіцкая із „Союзу" 7". Проте ні одна з них не мала тієї освіти, що Саллі Райд: крім астрофізики, вона студіювала біологію, круглоземну механіку, математику і компюторську техніку.

Всі названі жінки на високих становищах не виреклися своєї життєвої місії жінок. Марґарет Тачер і Саллі Рейд особливо принадні, обидві одружені. Саллі Райд вийшла за астронавта Стіва Говлі. Вона займається легкоатлетикою й особливо любить гру в тенніс. Але вона, як жінка, все ж покривджена: з усіх п'яти членів залоги „Челенджера" вона має найнижчу платню: 42,653 долярів річно.

Від непам'ятних часів величали жінок за їхню красу. Знайдена у 1820 р. під час розкопів на грецькому острові Мілос скульптура Венус — так і прозвана Мілоською, тепер у паризькому Люврі, була твором невідомого скульптора мабуть із VI сторіччя перед Христом. Були трагічні жіночі постаті у всесвітній історії. Шотландська королева Марія Стюарт згинула, засуджена на смерть своєю суперницею Єлизаветою І 1567 року. Французьку монархиню австрійського роду Марію Антуанетту стратили на ґільотині під час Великої Революції 1793 року. Французьку національну героїню, Жанну Д'Арк, згодом канонізовану, спалили на кострі 1831 року. Були в античному світі славетні володарки, як єгипетська Клеопатра. Але були ще в минулому сторіччі базари, на яких продавали жінок, як товар. Сьогодні дивоглядним чи навіть смішним видається рух перших французьких суфражисток за жіночі права. Ґолда Меїр стала однією із засновниць держави Ізраїля. Індіра Ґанді — це теж індійський „державний муж". Саллі Райд — це останнє прізвище жінки на довгому-довгому списку жіночих постатей, які „наздігнали і перегнали" чоловіків у різних ділянках людського поступу. Вони дісталися на вершини людського генія, який перестав бути монополем чоловіків.

Степан Женецький

ЧИ КОСОВО ВИЙДЕ ЗІ СКЛАДУ ЮҐОСЛАВІЇ?

В останніх часах світова преса багато розписується про провінцію Косово, що є складовою частиною федеративної комуністичної республіки Юґославії. Більше як 80 відсотків населення цієї провінції — це албанці, які розмовляють мовою, якої не розуміє ніхто з інших національностей югославської федерації. Більшість населення Юґославії визнає християнське православіє, натомість албанці переважно ісповідують іслям.

Економічно Косово — це найбідніша провінція Юґославії. Загальний прихід його жителів виносить одну шосту того, що заробляє мешканець північної провінції Словенії, натомість приріст населення — найвищий в Европі. Албанці Косова почувають себе дискримінованими в Юґославії, домагаються від федеративного режиму більшої автономії й економічної допомоги, що доводить до заворушень. Такі протиюгославські, а насправді, протисербські заворушення відбувалися у роках 1944-45, 1968 і 1981, для здавлення яких югославський режим висилав військо.

Важка проблема

„Албанська проблема в провінції Косово така важка, що її буде трудно розв'язати у скорому часі", — заявив нещодавно один досвідчений західній дипломат, що вже довший час перебуває в Београді і добре орієнтується в югославських проблемах. Правда, режим час від часу заспокоює відносини — то мілітарними акціями, то економічною допомогою, але це не розв'язує проблеми. Ви не найдете ні одного албанця в Юґославії, який назвав би себе югославцем.

Серед албанців Косова жевріє загальна мрія про велику Албанію, а це ставить тим самим велику загрозу для цілої Юґославії.

По всіх містах провінції Косова на стінах видніють написи, що закликають албанців до поборювання сербів, які проживають в провінції, та до різних саботажів.

Чого домагаються албанці.

Як і скрізь у світі боротьбу за національні права починають студенти, так також і в Косово албанські студенти університету міста Прістіна, що є столицею провінції, почали боротьбу за більші права підюгославських албанців. Вони домагаються поширення автономних прав для албанців провінції Косова. Ці домагання викликали велике хвилювання серед всіх жителів-албанців у провінції Косово, які доводять час від часу до кривавих заворушень. У цих заворушеннях дев'ять осіб було вбито, а 257 поранено. Югославський федеративний режим подав, що тоді притримано 2,000 осіб, а 1,600 арештовано, з яких приблизно 400 засуджено на 15 років в'язниці.

Головною вимогою демонстрантів було домагання, щоб провінцію Косово піднесено до статусу республіки. Як відомо, Юґославія створена в 1918 році з 6-ох незалежних республік і 3-ох автономних провінцій. Дві провінції — Косово і Войводіна — є складовою частиною сербської республіки. Вони вправді користуються широкою автономією, але не мають своїх представників у федеративних установах. Албанці домагаються, щоб провінція Косово мала такий самий статус, як менші числом населення Македонія і Монтенегро, з яких обидві мають статус республіки. Але федеративний уряд у Београді і урядовці в Косово (переважно серби) твердять, що ці домагання є лиш прикриттям для „ворожих сил" (Албанії), які бажають державного статусу єдино на те, щоб провінція Косово мала право вийти з федерації Юґославії і могла приєднатися до сусідньої Албанії, або створити окрему незалежну албанську державу, до якої приєднали б частину Македонії, Монтенеґро і південної Сербії, які є заселені переважно албанцями.

Університетські неспокої

Чистка, що слідувала після заворушень в 1981 році, була переведена серед усіх шарів албанського населення в провінції Косово, але головна увага була звернена на студентів університету в Прістіні, що став головним центром націоналістичного руху косовських албанців.

В провінції Косово були вибухнули перші заворушення із домаганням стати республікою в 1968 році. Тоді конституційною поправкою піднесено її автономію до сучасного статусу „соціялістичної автономної провінції". В тому теж часі Београд признав провінції Косово першенство при розподілі федеративних розбудовних фондів. За останніх 10 років призначено Косово 2.5 більйона долярів тієї допомоги. Коло 70 відсотків річного бюджету провінції тепер приходить з Београду. Але тому, що багато з тих фондів було погано використано, провінція не змогла вирівняти різниці в поголовному приході населення з іншими провінціями багатших частин Юґославії.

Албаномовний університет в Прістіні

Одна полегша, яку Београд дав албанцям провінції

(Закінчення на стор. 3)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

„Тріо" Жуків в УІА

Хоча „піяністи і вчителі канадських університетів, сестра і брат, Люба та Ірені Жуки, знані зі своїх індивідуальних концертів, то від довшого часу, вони розпочали виконувати спільну гру на двох фортепіянах чи пак створили чи не перший, постійний, український піяністичний дует, який може похвалитись дійсно гарними успіхами. Виконуючи переважно сучасну музику канадських композиторів, потрапили вони звернути на себе увагу канадського уряду і навіть отримати від нього підтримку для деяких своїх виступів. Це настільки і нам, українцям іде на руку, що вони виконують часто на таких своїх концертах теж і українську музику. Без сумніву, що чим більше нашої музики в їхніх програмах, тим краще для нас.

Власне один із їхніх цікавих дуетних концертів мали ми приємність почути вперше і в Ню Йорку, в Українському Інституті Америки (УІА), 21-го травня ц. р. Коли б не намічення управою Інституту на той самий пополудень двох імпрез, одна по одній, то заля напевно була б виповнена вщерть слухачами.

Як відомо фортепіянова література в цілому, а українська особливо, не спроможна пишатись дуже великою кількістю дуетів на цей універсальний інструмент. Проте, з бігом часу, як це можна було ствердити і на цьому вечорі, вона дальше постійно збагачується. Тут бо саме почули ми нові композиції на два фортепіяни як українських,так і канадських музикотворців. У більшості композиції ці написані в дусі нашої сучасности, себто, як загально кажеться, в модерному чи авангардному силі. Хоча цей т. зв. модерний стиль, що його знаменує головно різка дисонантність, а то й атональність, у дійсності, не може тепер і претендувати на назву модерний, бо він уже так давно існує — вільмім хоч би від закінчення Першої світової війни — що мусів постаріти і збуденіти. Та проте він дальше існує із різнорідними додатками музичних чи й інших випробувань та експериментів. Оцей музичний модернізм навіть у дефензиві тепер, бо не зумів створити переконливих творів і в цілому публіка не пішла за його музикою. Уже бо від довшого часу композитори загально орієнтуються радше на неоромантизм. Однак модерна музика все таки мала і матиме своїх, хай і не дуже численних,приклонників та вона, без сумніву, дальше існуватиме. Кожний народ має свої модерністи у музиці і ми, українці не можемо залишатися позаду. Навіть без огляду на те, що собою представляє мистецька вартість їхніх композицій. Тому, беручи загально, не можна мати зовсім критично-нищівного погляду на авангардну музику. Однак ми повинні себе в ній, принаймні до деякої міри відназодити, розпізнавати; точніше: ця музика повинна мати деякі признаки свого народу чи українства, а не жиитись нецікавим космополітизмом.

Концерт започаткували наші піяністи, гарним і єдиним Шуманівських дуетом „Анданте і варіяціями" опус 46, з'єднуючи собі зразу слухачів. Опісля почули ми з 70-их років, довшу, чотиричастинну „Сонату" Юрія Фіялі, що, як відомо, живе тепер у Канаді і сьогодні він наш чи не найвизначніший композитор у розсіянні. Твір цей у зовсім дисонантному ідіомі виконали наші мистці самопевно і блискучо, а слухачі сприйняли його з великим зацікавленням і задоволенням, що і потвердили густі, протяжні оплески. Закінчував першу частину програми темпераментний твір канадського композитора Клермона Пепена „Сільське рондо" у формі швидкого танцю, що нагадував дещо стиль Стравінського. Публіці припав до вподоби і цей опус.

По закінченні музики в першій частині концерту, виголосив слово добре усім відомий інженер-архітект Радослав, що є і професором у монтреальському МекҐіл університеті на відділі архітектури. Він пояснив коротко розвішані на стінах світлини вибраних моделів його будівель, переважно церков. Радослав, як звеличник модернізму в архітектурі, дуже добре підходив своїми ідеями до построєння музичної програми концерту. Тут „Тріо" Жуків, хоч і не в цілому музичне, гармонізувало ідейно без закиду. Тільки ,правдоподібно, що його коментар відповідав би був слухачам, мабуть краще перед початком музичного почину. І хоч Радославова церква на Союзівці залишиться либонь осопреним твором, то він як проєктодавець, хоч би тільки дев'ятм модерно-стильових українських церков, має помітні мистецько-творчі заслуги в нашій архітектурі.

По перерві виконали наші піяністи твір українського композитора, що проживає у Чикаго, Ігоря Білогруда, тричастинну „Сонатину" опус 20. Ця мелодійна композиція оперта на українських народних наспівах і без дисонантного перевантаження, була приємним і побажаним вимķом із цілого концерту. Від неї дихнуло чимсь рідним, немов справжньою, далекою Україною. Потім прозвучав ще один твір нашого композитора-модерніста з Парижу, Маріяна Кузана „Діяхронія" з 1980 року. Кузан спеціялізується навіть в одній із сучасних музичних ділянок, а саме в електронічній музиці. Цей його твір це дисонантна, модерна і, як така, цікава композиція. Усе ж таки її можна розці-

(Закінчення на стор. 4)

„ГОВОРІТЬ ОДНИМ ГОЛОСОМ"

(В. М.) Отець шамбелян Степан Чомко, предсідник Союзу Українців Католиків „Провидіння", братської забезпеченево-громадської установи, виступаючи з привітанням на Союзівці, культурно-відпочинковій оселі Українського Народного Союзу, з нагоди річних нарад цієї найбільшої 90-річної установи заявив присутнім членам Головного Уряду УНС і численним зібраним гостям, які зібралися у великій залі „Веселка" для вшанування довголітнього управління Союзівки, а тепер головного радного УНС Володимира Кваса, що українцям особливо на зовнішньому відтинку, треба говорити одним голосом.

Шановний гість відразу заявив, що це не його слова, і не від нього вони походять. Їх сказав під час розмови в Капітолі спікер Палати Репрезентантів Томас П. О'Ніл, відомий демократичний політик з Массачусетс, коли йшла розмова про відзначування українською спільнотою в діяспорі 50-ої річниці Великого голоду в Україні в 1932-33 роках, зумисне зорганізованого комуно-московським режимом Йосифа Сталіна для винищення субстанції українського народу селянства, яке масово гинуло на власній родючій землі, поки не завершився великий голодовий геноцид, що коштував Україну понад сім мільйонів жертв і не перетворив українські квітучі села у пустирі.

Немає сумніву, що першочерговим завданням українців у розсіянні в країнах вільного світу є освідомлювати західній світ, що український голокост був зумисне зорганізований Москвою з метою не тільки приспішити колективізацію сільського господарства, бо велика частина господарств в 1932-33 роках уже була сколективізована, але в першу чергу для зламання активного спротиву українців комуно-московській окупаційній владі, яка навіть 10 років після остаточної окупації України і програних Українських Визвольних Змагань, не почувалася господарем на українській землі, подібно, як вона не почувалася господарем у західніх областях України після Другої світової війни аж до пізніх п'ятдесятих років, коли в Україні велася боротьба ОУН-УПА на два фронти, проти брунатного німецького фашизму до 1944 року і проти московських імперіялістів до 1950 і дальших років.

Але повернімся до властиної теми. Слово „говоріть одним голосом" прозвучало не тільки в Капітолі у Вашінґтоні, але також в багатьох інших стейтових столицях ЗСА і міських ратушах американських міст, де, на жаль, перед офіційними чинниками ЗСА з'явилися подвійні українські делегації з тією самою справою, справою Великого голоду на Україні. Наші американські приятелі — в Ілліной, Коннектикаті, Ню Джерзі, Ню Йорку та інших стейтах не могли спочатку зрозуміти чому українці, що їх вони досі вважали за найбільш здисциплиновану, активну, динамічну групу в ЗСА і яка в минулому вславилася великими подивугідними проектами всекрайового маштабу, які, цілком оправдано, викликали заздрість у багатьох численно більших національностевих груп в цій країні, приходять до них у роздрібненні і кожний по своєму намагається представляти таку болючу для України справу як Великий голод.

Треба сказати, що американські офіційні чинники, включно з самим президентом Рональдом Реґеном і віцепрезидентом Джорджем Бушом, поділяють спільно з українцями їхнє горе з приводу цієї сумної річниці. Зрештою про це вони пишуть в офіційних листах до Владики Мстислава, Митрополита Української Православної Церкви в ЗСА, і до Українського Конґресового Комітету Америки. Їхні листи були відчитані у Бавнд Бруку, Вашінґтоні, Ню Йорку і багатьох інших місцевостях, крім листів і телеграм від численних сенаторів, конґресменів, губернаторів, та інших офіційних чинників.

Ми однак „переочили", призабули, або зумисно зігнорували одну основну справу: „говорити одним голосом" і тоді наш голос мав би подвійну силу, він вдаряв би мов цвяхи всенародної помсти — прибиваючі комуністичний режим до стовпів міжнародної ганьби. Ми тоді мали б також більші вигляди поставити злочинців на міжнародний суд справедливости, діючи консеквентно з гаслом, висунутим канадськими українцями: „Ми ніколи не забудемо Москві її злочину!".

До речі, акції канадських українців для відзначення Великого голоду треба тільки привітати. Не зважаючи на нашу політичну і громадську зрізничкованість, яка, мабуть, і стала причиною подвійних відзначувань в деяких громадах голодової облоги в ЗСА, вон, українці в Канаді, зуміли виступити одним монолітом і нікому з 10-ох тисяч українців, які брали участь у великій жалобній маніфестації в Торонто, не впала корона з голови, що він маршував поруч, один біля одного — сумівець біля пластуна, одумівець біля членів інших молодечих студентських, громадських, політичних, мистецьких та інших організацій. Напевки, така сконсолідована і масова маніфестація послужить добрим прикладом для підростаючого покоління, бо воно цього ніколи не забуде.

(Закінчення на стор. 3)

Микола Лівицький

ДЦ УНР В ЕКЗИЛІ МІЖ 1920 І 1940 РОКАМИ

XIII.

Для обслуговування пресових представників у Женеві щомісяця видавався Бюлетень Українського Інформаційного Бюра у французькій мові. Були також інші видання, як, наприклад,місячник „Прометей" у французькій мові, що під редакцією одного грузинського діяча виходив у Парижі і де містилися статті і вістки і про Україну, і про інші поневолені народи. З 1936 року цей журнал було замінено на квартальник значно більшого розміру теж під назвою „Прометей"; він виходив у Парижі під редакцією проф. О. Шульгина.

Треба зазначити, що в деяких випадках справи, що їх порушували представники України й інших поневолених Москвою країн знаходили свій відгомін на форумі самої Ліґи Націй. Так було під час дебати над голодом в Україні, коли цю справу порушив прем'єр норвезького уряду Мовінкель, або під час справи прийняття до Ліґи Націй СССР, коли проти прийняття, заторкуючи також справу поневолення України, виступав президент Швайцарії Мотта (портрет цього благородного захисника справи поневолених народів був уміщений в тому часі на першій сторінці тижневика „Тризуб" у Парижі).

Виступи українських представників не обмежувалися лише офіційним форумом Ліґи Націй. В тому часі існувало, наприклад, Українське Товариство Приятелів Ліґи Націй, засноване в 1920 році. Це Товариство, як також грузинське Товариство, було дійсним членом Міжнародної Унії Приятелів Ліґи Націй, у якому брали участь, як делеґати своїх країн, часто-густо особи, що належали одночасно до офіційних представництв своїх країн в Лізі Націй. Це давало великі можливості, бо там можна було ставити на порядок денний різні справи, що торкалися підневільного становища України й інших підсовєтських країн. Постійними представниками Українського Товариства в Унії були проф. О. Шульгин, проф. Смаль-Стоцький і, від 1933 року, автор цих рядків. На форумі Унії була, між іншим, порушена справа „пацифікації" в Галичині, при чому польські представники, зокрема член польського парляменту Стронський, мусіли признати „нереґулярності" в поступованні польської влади.

На терені Женеви діяли також інші міжнародні установи, в лоні яких виступали українські представники. Наприклад, Інтернаціональний Офіс Нансена, що займався справами еміґрантів, Представництво Міжнародної Організації Комбатантів, до якої входила також централя українських комбатантських організацій, що її очолював генерал Сальський в асисті генерала О. Удовиченка; Міжнародний Червоний Хрест, в якому було зроблено цілий ряд інтервенцій під час страшного штучного голоду в Україні в році 1932/33. Деякі інтервенції робилося в різних установах в імені екзильного уряду УНР, інші в імені, наприклад Головної Української Еміґраційної Ради (що її теж очолював проф. О. Шульгин), в імені українських центральних еміґраційних установ у різних країнах, в імені українських комбатантів, українських інвалідів тощо.

Справ на терені Женеви було так багато і зв'язки з різними делеґаціями при Лізі Націй так розрослися, що уряд УНР мусів подбати про утворення в Женеві постійного Секретаріяту. Цей Секретаріят займався найрізнороднішими справами: зв'язки з поодинокими делеґаціями, зв'язки з різними міжнародними установами, де можна і треба було порушувати українські справи, і т. п. В Секретаріяті працювала лише одна особа і був нею автор цих рядків в роках 1933 до 1939, коли М. Лівицький примусово опинився на території окупованої німцями Польщі. Він працював у постійному контакті з грузинським представником у Женеві, п. Шавішвілі.

Коли йдеться про ЗСА, то зв'язки з цією найпотужнішою країною світу були лише спорадичні, бо, як сказано вище, ЗСА не належали до Ліґи Націй. Проте, в окремих випадках уряд УНР старався нав'язати контакти і з політичними чинниками ЗСА. В кінці 20-их і на початку 30-их років завдяки заходам одного грузинського політики, що перебуває постійно в ЗСА, сенатор Копеланд вніс проєкт резолюції в Конґресі, яка закликала уряд ЗСА визнати екзильні уряди України і Грузії і призначити при них американських дипломатичних представників. Ця резолюція не пішла дальше відповідної комісії, але вона звернула увагу американського політичного світу на справи поневолених Москвою народів. З цього приводу проф. Смаль-Стоцький вів розмови в американській амбасаді у Варшаві.

(Продовження буде)

УКРАЇНСЬКЕ ЄВАНГЕЛЬСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ ВІДЗНАЧИЛО ЖЕРТВИ ВЕЛИКОГО ГОЛОДУ

Ірвінгтон, Н. Дж. — Нюаркська Пресвітерія, яка є керуючою установою Пресвітерської Нюаркської Округи (Епархії) і складається з пасторів і світських представників парафіяльних управ, влаштувала екуменічне Жалобне Богослуження 24-го травня ц.р. в пам'ять мільйонів українців, які згинули або з рук нацистів, а перед тим — від сталінського штучного голоду в роках 1932-33 в Україні. Ця Відправа відбулася в Першій Пресвітерській церкві в Арлінгтон-Карні, Н. Дж. Вона є правдоподібно першим подібним Богослуженням, відбутим коли небудь неукраїнською церковною громадою, в пам'ять Українського голокосту.

Її розпочав священик І. Наконечний, настоятель української православної церкви Св. Вознесіння в Мейплвуді, Н. Дж., читанням з Книги Плачу Єремії (3,34-36) та вступною молитвою. По цьому член Церковного заряду Першої Української пресвітерської церкви в Ірвінгтоні, Н.Дж., Володимир Багрій, який також вів це Богослуження, прочитав Псальму 79-ту. Тут варто згадати, що В. Багрій є президентом УЄО в Північній Америці та екзекутивним директором організації Американці за Людські Права для України.

Д-р Богдан Витвицький, автор англомовної книжки „Ще інший Голокост", прочитав доповідь про гітлерівські масакри і сталінський голодомор в Україні в роках 1932-33. Його втримана в академічному стилі доповідь піднесла значно вагу цього Богослуження та зробила помітне враження на учасників Пресвітерії. Доповідач представив трагедію і факти її замовчення совєтами і американською пресою, не зважаючи на те, що преса була своєчасно про все поінформована.

Після доповіді священик Методій Кушко, парох української католицької парафії св Івана Хрестителя в Нюарку, і члени Церковного заряду Української Пресвітерської церкви в Ірвінгтоні Гелена Чорномаз і В. Багрій помолилися, щоб Бог зіслав духа правдивої любови і братерства між народи.

Пастор Р. МкКеррол, душпастир Української Пресвітерської церкви в Ірвінгтоні, Н.Дж., який був ініціятором цього Богослуження, не міг, на жаль, з причин хвороби прибути на нього.

Ця Відправа в певному розумінні є піонерською і вона тільки доказує, що американські Церкви та їх членство виявляють зацікавлення і турботу до подібних людських трагедій. Їх тільки треба зацікавити ними. Це є ,також доказом, як багато можна осягнути невеликим коштом і відповідними заходами.

ПРО ДОПОМОГУ УКРАЇНЦЯМ У ПОЛЬЩІ

Пізнати велич любови Бога й ближнього, для якого складаємо пожертви, є корисно, бо це пізнання наповняє наші душі такою насолодою,яку дає почуття сповнення християнського доброго діла. Нам приємно ствердити, що наші вірні й наші Братські Союзи в ім'я любови Бога й ближнього так щедро виявили свою жертвенність на Заклик Української Католицької Ієрархії в ЗСА в справі допомоги нашим братам і сестрам у Польщі. Саме завдяки пожертвам наших парафій, Братських Союзів, кредитових Кооператив і поодиноких жертводавців, Митрополичий Ординаріят УКЦеркви успішно продовжував пересилку товарів для наших українців у Польщі.

Найбільшу суму пожертв переслали до Ординаріяту наші парафії із збірок у церкві й від поодиноких жертводавців. Централя і Відділи Українського Народного Союзу пожертвували понад 33,000 долярів, Союз Українців Католиків і Відділи пожертвували понад 11.000, а Український Братський Союз з Відділами — понад 6.000 долярів. Пожертви від парафій Митрополичий Ординаріят УКЦ проголошує кожного місяця у „Архиепархіяльних Вістях", а за пожертви від установ і поодиноких жертводавців висилає кожному поіменну подяку. Є між жертводавцями старші люди (пенсіонери), які пишуть зворушливі листи, залучуючи інколи й 500 долярів з проханням не проголошувати їхнього імени.

Спершу почали ми висилати пакунки поштою на поодинокі адреси. Цей спосіб допомоги був надто коштовний з огляду на поштові оплати. Тому Високопреосвященніший Митрополит Стефан при нагоді перебування в Римі наладнав справу пересилки допомоги в цей спосіб, що о. д-р Остгай-Дзерович, парох церкви св. Варвари у Відні, Австрія, погодився замовляти й доповнювати висилку товарів з Відня через католицьку установу „Харітас". Цей спосіб пересилки допомоги виявився найдешевший, найскоріший і найпевніший. Під наглядом о. д-р Остгайма-Дзеровича „Харітас" у Відні полагоджувала закуп товарів і вантажними автами перевозила до Польщі на подані нами адреси до Вроцлава, Кошаліна, Ольштина й Перемишля. Ці товари перебирали наші священики (генеральні вікарії УКЦеркви або декани) й відповідно їх розділювали. На кожний транспорт товарів ми одержували фактури з „Харітасу" згідно від о. пароха з Відня й листи від наших Отців з Польщі, а також від світських осіб.

В одному з листів з Відня о.д-р Остгайм- Дзерович у справі транспорту товарів до Вроцлава, Ольштина й Кошаліна пише: „З огляду на те, що була б шкода висилати до цих трьох північних місцевостей віз тягаровий, наладований лиш 3/4 повний (четверта частина мала йти до Перемишля, а це було б принесло завеликі кошти транспорту), „Харітас" рішила наладувати віз повно (а це винесло власне 400.000 шілінгів) додати ще своїх 10.000 шілінгів і зафундувати окремий транспорт до Перемишля у висоті приблизно 120.000 австрійських шілінгів".

Ми навели дослівно уривок з листа, щоб наглядно вказати на те, що до всіх наших транспортів до Польщі „Харітас" у Відні причинилася поважно „спонтесуа" (з власної спонуки) до допомогової акції наших вірних у ЗСА для українців у Польщі пожертвою, додаючи до всіх транспортів, які ми замовляли, суму 247.000 шілінгів, себто коло 14.500 долярів. Наводимо цей факт ще й тому, щоб відповісти нашим критикам на те,чому Митрополія УКЦ зайнялася цією акцією допомоги. До цього додамо ще й те, що всі пожертви зужиті виключно на закуп товарів і на оплату транспорту. Всі інші додаткові витрати Митрополія покриває зі своїх доходів, а також всю працю виконує незацікавлено. В цей спосіб зібрані пожертви є вповні призначені й видані лиш на допомогу. При цій нагоді висловлюємо подяку нашим душпастирям, управам наших Братських Союзів, кредитових кооператив, які добровільно й безкорисно сприяють акції допомоги й співпрацюють з Митрополією. Згадати хоч би те, що делегати на 30-ій Конвенції УНСоюзу минулого року пожертвували 8.660 долярів на допомогу. За це ми щиро їм вдячні.

Вже в попередніх пресових повідомленнях ми згадували про те, яке велике значення має акція допомоги нашим братам і сестрам у Польщі. Люди, що пережили страхіття війни, а по війні пригноблюючі прикрими переживаннями, були зневірені й розгублені. Наша скромна допомога незвичайно їх підбадьорила. Вони немов духово відродилися, оживилися, бо там, десь далеко у світі, є хтось, хто пам'ятає про них; там, далеко за морями, є українці. Вони не самітні у Польщі. Вони про них пам'ятають. Це був для українців у Польщі моральний підйом. Багато з них віджили духово, пробудилася у них віра у власні сили й народну солідарність. Заповнилися наші церкви у Польщі, й багато із вірних зрозуміли, що в широкому світі пам'ятають про них.

Церква — символ великої віри, любови і сподівань нашого народу. У Ній найкраще зберігаються духові цінності народу, його традиція, звичаї; плекається вогонь релігійної й національної ревности. Саме у цій допомоговій акції Церква наглядно виказала скріплення вузлів національної солідарности. Це вливає у почування вірних віру в перемогу Правди, доказує, що наш народ злучений нерозривними вузлами любови. Не в матеріяльних добрах суть допомоги, але в моральній площині, бо це єднає народ в один духовий моноліт.

Зібрані пожертви майже вичерпані на дотеперішню допомогу і треба їх доповнити на наступні пересилки у формі фінансової допомоги. До нас звертаються з проханням прямо з Польщі, а також через Архиєпископа Коадьютора про фінансову допомогу, мотивуючи свої прохання тим, що наші парафії одержали давні будови святинь, які конечно треба зремонтувати, достосувати для нашого обряду. Це дасть можливість краще згуртувати українців при Церкві й зберегти національну самобутність. Вірні своїми засадами не спроможні закупити потрібні для направи матеріяли; вони просять про фінансову допомогу, бо мати свою церкву в даній місцевості для віковічного вжитку вірних — це для українців у Польщі важливіше, ніж харчова допомога.

Прислухуючись до цих прохань, ми просимо наших вірних про продовження пожертв на цю благородну ціль в ім'я прослави Бога, в ім'я любови ближнього й задокументування єдности нашого народу без огляду на країни, в яких ми живемо.

Митрополича Канцелярія УКЦ

Квітка для давнього суперника

Володимир Савчак

Коли недавно одержала я для використання до історії Пласту давню знимку пластунів з Перемишля — дбайливо вписані на другому боці цінної знимки прізвища вказують на трьох пластунів, яких мені довелося зустрічати на дорозі пластування. Це — Яро Гладкий, Остап Савчинський і Володимир Савчак. Посередині групи пластунів у повних одностроях і широких капелюхах сидить їхній виховник, а рівночасно учитель гімназії проф. Теодор Поліха. Дата, вписана у кутку, каже: 22 червня 1924 рік, Перемишль.

Майже повних шістдесят років минуло від того часу, і багато води проплило у житті особистому та громадському. Десь із закутку пам'яті зриваються, немов сполохані птахи, спогади, образи із пластового життя, що стало нерозривною частиною моїх думок, поривів і постійної праці на різних постах. І придивляючись до історичної знимки, пригадується десятиріччя українського Пласту в Америці, а з тим 5-ий крайовий з'їзд, що у холодні лютневі дні зібрав пластовий актив у залі Народного Дому в Ню Йорку.

Як це воно сталося? Сьогодні ніяк вже не можна пригадати деталів — чи це була самовпевненість чи бажання показати жіночу рівноправність — у всякому разі поставлено мою кандидатуру на голову Крайової Пластової Старшини, я дала згоду і стала суперником досвідченого, довголітнього пластового провідника Володимира Савчака. Припадок або голоси пластунок перерішили справу і В.Савчак одержав менше голосів.

Як можна було мені ставати до двобою із таким досвідченим пластуном, ніяк тепер не розумію. За ним були не лише роки пластування в Перемишлі аж до розв'язання польською владою Пласту, але він був серед тих перших, що включилися в пластову виховну працю у переселенчих таборах. А відтак, переїхавши з родиною до Тунісу, В.Савчак заложив там на африканському побережжі пластову групу, і хоча вона ніколи не перейшла тридцяти осіб, але проявляла жваву активність від 1948 до 1952 року і завмерла щойно, як виїхали звідтіля останні пластуни в 1953 році. В.Савчак, як уповноважений пластового проводу, був там і виховником, і організатором, і медіатором з французькими властями. Це він допровадив до того, що Пластова Група в Тунісі мала свій власний прапор, і він цей прапор, як доказ, що Український Пласт діяв на африканській землі, перевіз до Пластового Музею в Америці.

Поселившись в Ню Йорку, пл. сен. В.Савчак негайно знову включився у пластову працю та протягом довгих років був на різних постах: станичний Пластової Станиці в Ню Йорку, голова Станичної Ради, член Головної Пластової Ради, секретар Головної Пластової Булави, член Крайової Пластової Ради. Але найбільше серця і часу В.Савчак віддав в Пласті все і всюди пластовим сеніорам та їхньому місцю у молодечій організації. Завдяки правничим студіям — статути і правильники були його доменою. З під його рук вийшов перший проєкт правильника Уладу Пластового Сеніорату, т. зв. „Проєкт А", який був підставою до дальших проєктів та широкого обговорення у пластовій пресі та на пластових з'їздах. Він теж довгими роками був членом Булави УПСеніорату та допомагав своїми порадами, де лише було треба. Не було з'їзду, наради, зібрання, де б не був присутній пл. сен. В. Савчак, і саме на таких форумах ми часто мали нагоду співпрацювати, а часом і спорити. Але мій суперник у виборах в 1960 році ніколи не давав доказів якоїнебудь неприхильної настанови чи жалю з причоду тодішньої несподіваної розв'язки подій. Він був джентлменом і коректним суперником, справжнім пластуном, хоча не раз і не два ми різнилися поглядами на деякі справи. Нас ділили не лише різниці у підході до певних пластових проблем, але також різниці темпераментів, а то і різниці вікові. А все ж у хмарі спогадів, що насувула ця давня історична пластова знимка, не можу пригадати ні одного випадку, щоб у нашій співпраці закінчився непорозумінням чи спором.

В останніх 10-ох роках В.Савчак присвятився більше науковим працям, історії та праву, влаштувавши ряд цікавих доповідей на тему українського права як голова Товариства українських правників.

Доповіді відбувалися в залі Пластової станиці в Ню Йорку, і там наші дороги не раз перехрещувалися в дослівному значенні слова. Ми перекидалися привітами і щирими словами, пам'ятаючи, здається, завжди ті різні зупинки наших життьових доріг, на яких ми раніше зустрічалися. Але теми нашого суперництва у 1960 році ні він, ні я ніколи не згадували ані одним словом.

20-го червня 1981 року перестало несподівано бити серце пластового сеніора Володимира Савчака. Особисте горе не дозволило мені провожати його в ту останню дорогу і ще раз пригадати шляхи нашого пластування. Може, цей спомин в другу річницю його відходу буде скромною квіткою на могилу чесного суперника.

Ольга Кузьмович

Вислід Третього Бібліографічного Конкурсу УНІГУ

Комісія Третього Бібліографічного Конкурсу УНІГУ, що його фундаторами стали св. п. Володимира та д-р Микола Ценко з Філяделфії, подає до загального відома, що до визначеного терміну 1-го березня 1983 року надійшли на конкурс чотири бібліографічні праці.

Комісія розглянула й критично оцінила всі надіслані матеріяли та погодилася одноголосно на таке рішення: признати цьогорічну нагороду Ценків у сумі 1,000 долярів д-р Патриції Кеннеді-Грімстед, науковому співробітникові Українського Наукового Інституту Гарвардського Університету за її працю п. н. „Archives and Manuscript Repositories in the USSR: Ukraine and Moldavia".

Праця П.К. Грімстед—це основний довідник про архіви й рукописні сховища в центральних, обласних та міських бібліотеках України і Молдавії. Одна частина довідника подає стислу інформацію про історичний розвиток поодиноких інституцій та про сучасний стан важливіших їхніх фондів; друга частина є обширною анотованою бібліографією друкованих довідкових матеріялів—книжок і статтей різними мовами—про архівну справу взагалі та про поодинокі інституції чи фонди зокрема. Обсяг праці—понад 1,560 сторінок машинопису. Довідник є третім томом серії праць про архіви Совєтського Союзу (перші два томи цієї серії, що розглядають архіви інших республік СССР появилися вже друком у 1972- 1981 роках).

Комісія Бібліографічного Конкурсу УНІГУ

Марта Тарнавська, голова, Пенсильванійський університет

Осип Данко
Єйльський університет

Едвард Касинець
Каліфорнійський університет у Берклі

Чи Косово...

(Продовження зі стор. 2)

Косова після завоєнь в 1968 р. вийшла на користь албанців, а на велику шкоду сербам: Београд дозволив, щоб тодішні факультети Београдського університету в Прістіні стали незалежним албаномовним університетом, який щораз більше звертає увагу на вивчання албанських знань.

Цей тепер незалежний албанський університет в Прістіні нав'язав негайно дружні відносини з Албанією, з якої від 1971 року почали прибувати професори до Прістіна. Вони навезли зі собою книжок і лекцій, які читали студентам і в цей спосіб стали поширювати серед студентів ідею великої Албанії.

„Вони (ті албанські професори) індоктринували (ідейно впливали) на нашу молодь" — твердить Рексгап Гаші, перший секретар Ліги комуністів при університеті в Прістіні. „Бо є загально відомо, що студенти бачать ідолів в учителях чи професорах. Ми самі не досить попрацювали з нашою молоддю, і ці чужинецькі сили мали змогу використати це для себе.

Національностеві проблеми

І саме цьому Гаші Београд доручив щоб він вповні „переорієнтував" університет у Прістіні. Основним його завданням було зменшити число студентів і відсунути тих професорів і студентів, у яких проявлялося найменше почуття албанського націоналізму, та зменшити гуманістичні студії.

Але проблеми провінції Косово не обмежуються лиш до університету в Прістіні. Завоєння в 1968 році також погіршило відносини між сербською меншістю і албанською більшістю у провінції. Серби часто лякають, погрожують їм, а також побивають албанці, які хотять мати однонаціональну провінцію. Внаслідок того, серби численно покидають провінцію. Загально оцінено, що біля 100,000 сербів виїхало з провінції Косово за час останніх 10-ти років.

Уряд провінції Косово всіма силами намагається привернути назад цих сербів, що в більшості є висококваліфікованими фахівцями. Та основний ключ до розв'язки проблеми Косова на довшу мету не залежить від того, чи серби залишаться чи заберуться, але від того, чи албанці в провінції Косово почнуть уважати себе перше югославами, а відтак албанцями.

Београдські головачі вважають, що перш усього треба поступово наблизити Косово до пересічного економічного розвитку Югославії. Але Степан Павлович, що працює в Британському Савтгемтонському університеті, твердить, що тепер цю кризу є трудніше розв'язати, бо під сучасну пору економічні труднощі Югославії зменшили фонди на поправлення матеріяльного життя у провінції Косово.

Косово і УССР

Положення провінції Косово в Югославії багато в дечому нагадує положення т. зв. Української Радянської Соціялістичної Республіки, хіба тільки з тією маленькою і малозначною різницею, що Косово має статус провінції, а УССР має статус „республіки". Та їх права, чи вірніше, безправ'я — однакові: перша є колонією сербів, а друга є колонією росіян.

Наші симпатії — цілковито по стороні албанців провінції Косово і ми очікуємо здійснення їхніх національних прагнень: визволення з-під панування сербів і об'єднання з їх материком Албанією, або, як це буде неможливо, створення окремої албанської держави з усіма тими частинами Албанії, де проживають албанці. Розуміється, що по якомусь часі ця друга Албанія зможе об'єднатися з першою і разом створить одну, велику Албанію, як до цього прагнуть усі албанці.

Якщо б албанцям провінції Косово пощастило вийти зі сербської федеративної імперії, то це мало б корисний вплив на долю України, бо створило б прецедент, за яким міг би піти і український народ.

„Говоріть..."

(Продовження зі стор. 2)

Цілком слушно пише у паризькому „Українському Слові" Степан О. Процюк, — „що особливо прикре враження робить надмірно велике число різних конюнктурних 'ювілейних' комітетів для 'вшанування' жертв голоду, очолених,часто зовсім неприченими до подій людей, а навіть конкуруючими між собою". Взагалі довгу, але добре аргументовану статтю п. з. „Чи на правильному шляху?" повинні прочитати якнайбільше українців, бо відзначування Великого голоду не сміють закінчитися на кількох маніфестаціях, чи „концертах", а їх слід продовжувати, зокрема вичерпними працями наших науковців і наукових установ, щоб сповнити наш святий обов'язок перед українськими жертвами голокосту. Це завдання зробити ефективно тільки тоді, як послухаємо слів „Типа" О'Ніла і говоритимемо спільним могутнім голосом.

Товариська зустріч на користь Українського Музею

Д-р Карло і Софія Цайнінґери запропонували управі Українського Музею в Ню Йорку влаштувати в садку коло їх будинку в Прінстоні, Н. Дж., прийняття з метою придбання коштів на будівельний фонд Музею.

У неділю, 5-го червня ц.р., вперше після цьогорічних дванадцяти дощовитих неділь підряд, випала гарна погода. Організатори товариської зустрічі заспокоїлися, а 230 гостей розсипалися по садку: сиділи під соснами за столами та на траві на березі великого озера.

Старша ґенерація, серед якої була й ініціяторка заснування Українського Музею Іванна Рожанковська, була в меншості, значно більше було українців з середнього і молодого поколінь, були також американці— коллеґи і приятелі Цайнінґерів. Офіційна частина була коротка.

Голова Управи Українського Музею д-р Богдан Цимбалістий подякував господарям за їх допомогу Музеєві за те, що запросили приятелів Музею зібратися у їх чудовому садку, ще й частують їх Два роки тому Цайнінґери влаштували прийняття для Музею у своєму будинку. Промовець розповів, що д-р К. Цайнінґер є заступником директора Сіменс-Корпорації, координатором наукових досліджень у Німеччині і Америці в галузі мікроелектроніки. Його дружина, українка, навчила вченого української мови і познайомила його з українською культурою. Тепер обоє вони співпрацюють з українськими культурними організаціями в Америці.

Стоять (зліва): Ліда Гайдучок, Софія Цайнінґер, д-р Карл Цайнінґер, Гайді Цайнінґер і д-р Богдан Цимбалістий

Потім говорив Олександер Тишовницький, член екзекутиви і скарбник Українського Музею. Він привітав господарів і гостей, назвавши їх тими ентузіястами, що дають Музеєві можливість діяти і розвиватися. Але щоб Український Музей у Ню Йорку став дійсно репрезентативним, він потребує значно більшого приміщення—для нових виставок, для зберігання колекцій, для освітніх програм. Промовець закликав присутніх допомогти своїми пожертвами дальшому розвиткові Музею.

Д-р Карло Цайнінґер у своєму слові сказав, що він американець німецького походження. Ентузіязм його дружини Софії зробив з нього теж українця, за що він їй дуже вдячний. „Ми, українці,—сказав д-р Цайнінґер,—не повинні журитися дрібницями і повинні триматися разом."

Гості проспівали „Многая літа" подружжю Цайнінґерів, а потім їх дочці Гайді, яка щойно закінчила коледж.

Цікавим був виступ Мері Роблінґ, що належить до родини будівника славетнього Бруклинського мосту, століття якого щойно урочисто святкували. Вона сказала, що для неї насолода бути на цій зустрічі, на яку дістала запрошення від її друзів Цайнінґерів. М. Роблінґ висловила своє захоплення тим, що українці в Америці зберігають українську культуру, і підкреслила необхідність єдности для досягнення успіхів. Вона процитувала поезію, в якій говориться: „Один я мрію, а разом ми побудували собор".

Ліда Гайдучок, одна з організаторів товариської зустрічі, подякувала всім, хто сюди приїхав, щоб підтримати Український Музей, і побажала гостям приємно провести час. Тут допомогли і погода, і оркестра „Темпо", і вишуканий буфет, і розмови з старими й новими приятелями.

Захопливою частиною програми зустрічі був показ українського одягу в історичному аспекті. Одна за одною у садок виходили дівчата в убраннях, старанно відтворених за історичними джерелами—від часів Сарматії до XYIII віку. То з'являлась красуня, одягнена як княгиня часів Київської Руси-України, то дружина козацького старшини, то селянка у чудовій вишитій сорочці і плахті. Одяг був позичений з колекції 64-го Відділу СУА. Ентузіястки Любомира Артимишин і Олена Качала підготували одяг і убирали дівчат. Пояснення читала Ольга Ставнича.

Моделями були : Ольга і Роксана Гнатейки, Мирослава Граб, Ксеня і Софія Зєлики, Роксоляна Лучечко, Зеня і Люба Матківські, Тамара Слупчинська, Мотря Турянська, Гайді Цайнінґер. Деякі з них уже не раз допомагали Музеєві

Товариська зустріч була вдалою. Ентузіязм Карла і Софії Цайнінґерів і кількох „моторів" та їх помічників принесли на будівельний фонд Музею близько 5.000 долярів. А головне, тут була співпраця поколінь: естафета передається.

Л. Дражевська

Тисячі взяли...

(Закінчення зі стор. 1)

тири дружини — одна українська і три американські. Перше місце здобула дружина „Мейплс" зі Савт Оранджу, а друге зайняли дві дружини — „Ч.Січ" і Відбиванковий Клюб „Мейплс" із Мейплвуду. До речі, під час Фестивалю було оголошено, що створюється українська збірна копаного м'яча, що мала б змагатися із відомою американською дружиною „Космос" Вістка ця, проте, не підтверджена Українською Спортовою Централею Америки й Канади, ані жодним спортовим осередком ЗСА, і вийшла вона з ініціятиви приватної неуповноваженої людини з-поза меж організованого українського спорту.

Майже одночасно зі спортовими змаганнями відбувалася надворі пообідня програма, що її проводив Остап Якубович, та яку розпочали молоді 20-22-річні люди. Це — „Хлопці зі Львова", таку назву дали вони своїй оркестрі. не тільки, щоб підкреслити місцевість, з якої вони походять і звідкіля лише пару літ тому приїхали до ЗСА, але й щоб представити українцям на поселеннях своєрідний тип музики зі Львова й околиць у поєднанні з репертуаром народних і пісень українських композиторів. Їх змінила група „Лиман", що складається із 32-ох танцюристів, яка приїхала із Балтимору. Серед них є і кілька захоплених українськими танцями чужинців, що вписалися до групи.

Ледве стихли оплески, що ними публіка щедро нагороджувала артистів, як уже насторожили свої пера і фотоапарати кореспонденти часописів — „Стар Леджер", „Ню Бронзвик Говм Нюз", „Нюз Трібюн" з Вудриджу й інших, а також кореспонденти „Радіо Свободи", щоденника „Свобода" та „Українського Тижневика". До мікрофону підійшли Володимир Половчак, наймолодший в Америці дисидент, і його адвокат Юліян Куляс, що приїхали на запрошення Фестивального Комітету, а приїзд яких із Чикаго спонзорувала організація Американці в обороні людських прав в Україні. Адв. Ю. Куляс стисло розповів історію Володимира, що приїхав три роки тому з України з батьками і відмовився їхати з ними, коли вони вирішили повернутися на Україну. Як відомо, відмовилася повертатися і повнолітня сестра Володимира Наталя. Ю. Клюфас розповів про недавнє рішення Верховного суду стейту Іллиной — повернути Володимира батькам, якщо вони приїдуть за ним сюди. В зв'язку з цим рішенням Ю. Куляс вже вніс прохання до суду про зміну цього рішення у користь Володимира і сказав, що, якщо цього не станеться, справа буде перенесена до федерального Верховного Суду. Перед нами три тяжкі роки, — сказав Ю. Куляс (Володимир стане повнолітнім в день своїх 18-их уродин — 3-го жовтня 1985 року). Посипались численні питання до Ю. Куляса і Володимира, тому пресова конференція продовжувалася в будинку адміністрації Центру, де репортери дістали вичерпні відповіді на всі свої питання. Щодо його життя в Америці малий дисидент відповів: він вже має багато приятелів, щойно закінчив восьму клясу і у вересні вже починає навчання у середній школі; замилуваний у спорті, грає копаного м'яча, але найголовніше — „я тут вільний". Повертатися він не хоче, бо „мене там заарештують".

Згодом вже під час вечірнього концерту конферансьє Ярослав Семчишин повідомив, що серед публіки присутні адв. Ю. Куляс і Володимир Половчак. Присутні влаштували їм овацію повстававши з місць. Почуття всіх підсумував конферансьє, звернувшись до Володимира: „We will never let you go". Американці в обороні людських прав в Україні створили фонд для захисту Володимира, щоб зібрати 250,000 долярів, необхідних для покриття коштів за судові витрати, за стенографічні матеріяли та за всі інші кошти, зв'язані з довготривалими легальними процесами. Справу захисту Володимира його адв. Ю. Куляс веде без заплати, докладаючи тисячі долярів із власної кишені.

Час минав швидко, люди поспішали ставати у великі черги коло столів, де пишалися своїми виробами мистці кулінарії. Звідти переходили хто куди: до столів з розкішними керамічними виробами, товпилися біля столів із різьбою, з біжутерією, з різноманітними виробами для дітей; великою популярністю користалися столи з платівками і книгами та виставки картин наших мистців. Скупчувалися люди і коло столів Американців з оборони людських прав в Україні, де підписували петиції на захист В. Половчака і складали фінансову допомогу. Цього року вражали, як ніколи, і кількість, і якість виставлених речей. Люди милувалися, купували, подивляли, та час не чекав, не зчулися, як вже почався вечірній концерт.

Розпочався концерт американським гимном, який заграв ансамбль „Темпо". Привітав від Адміністрації шляхів сполучення стейту Ню Джерзі, що керує Арт Центром, комишинер Ричард Самбол. Голова Фестивального комітету Квітка Семанишин, яка привітала присутніх по-українськи і по-англійськи, представила губернатора стейту Томаса Кейна. Він, вітаючи учасників Фестивалю, висловив радість з приводу такої величезної кількости їх, та запевнив, що він — приятель українців, які так численно поселилися в Ню Джерзі. Він також гордий, — як сказав, — тим, що Український Народний Союз має свою Централю в цьому стейті, в Джерзі Сити, та що він подивляє досягненням українців. Його „вітаємо" по-українськи пубіка покрила спонтанними оплесками.

Фестивальний Танцювальний Ансамбль привітав публіку танком-висловом традиційної української гостинности, під акомпаньямент „Булави" і „Темпо". Дальші виступи цього ансамблю чергувалися з виступами „Булави" із Канади, члени якого унікальні — це танцюристи, а одночасно співаки, музики, гумористи. Зі сцени дослівно випромінював справді подиву гідний ентузіязм молодих виконавців цих двох ансамблів, що давали публіці наслідки свого вишколу, майстерности, течнічної досконалости у виконанні, зі своїм своєрідним забарвленням, і перед усім іншим — своєї очевидної любови до українського мистецтва.

Майже 25-літній ансамбль „Темпо" дав три чудові точки, музикально-вокальні, продемонструвавши свій високий мистецький рівень.

Бурею оплесків зустріла публіка ведучого баса Метрополітальної опери в Ню Йорку Павла Плішку, глибокий голос якого прегарного тембру заповнив великі простори Арт Центру. Він проспівав чотири пісні, замінивши останню — „Гетьмани" муз. М. Лисенка, — як він сказав, на бажання публіки на популярну американську пісню „Чарівний вечір". Акомпаньював співакові відомий наш піяніст Тома Гриньків.

Відома канадська артистка-гумористка Люба Гой розвеселила публіку своїми гуморесками на злобу дня англійською і українською мовами. Концерт закінчився „Гопаком", що його виконав Український Танцювальний Ансамбль з таким вогнем, такими кроками та „полетами", що публіка, яка застигла в увазі, після закінчення танцю вибухла лявиною оплесків та вигуками „браво".

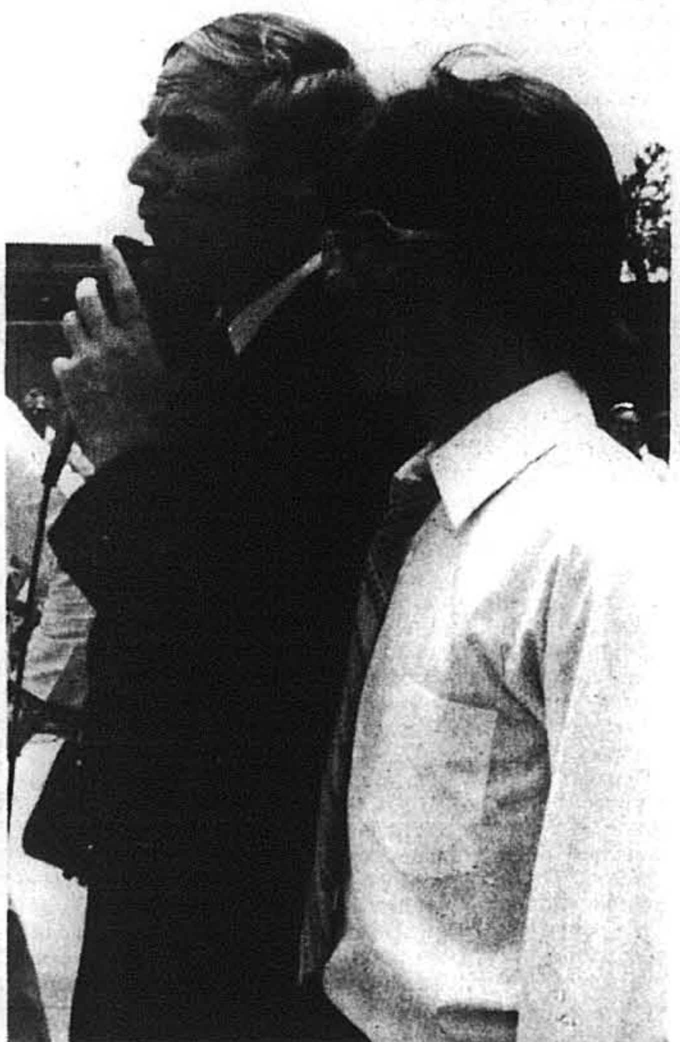
До Ярослава Семчишина, майстра церемоній і артиста з Вінніпеґу, немов „прилипли" епітети „незаступимий" і „неперевершений". І ще раз він, проваджачи вечірню програму, показав, що й справжі незаступимий, бо вміє створити вже від самого початку теплу невимушену атмосферу, пов'язавши публіку з виконавцями, з'єднавши їх в одну українську родину. Як і в попередніх роках Я. Семчишин пригадав присутнім, що наближається 1,000-ліття хрищення Руси-України, до якого вся вільна українська громада мусить готуватися з'єднано і соборно.

Закінчилася вечірня програма українським національним гимном, „Ще не вмерла Україна", який започаткував ансамбль „Темпо", а могутньо проспівали всі присутні разом із виконавцями програми.

Так виправдала себе напружена і довготривала діяльність Фестивального комітету, що спостерігалася на кожному кроці на цьому святі — зорганізованість, зразковий порядок і відданість виконуваній праці.

Цьогорічний Фестиваль від самого початку вранці і до кінця, включно з вечірнім концертом, фільмували заанґажовані для цього професіонали. Згодом Комітет плянує показувати цей фільм, може, навіть на „кейбл"-телебаченні, або в наших осередках, а також для того, щоб можна було використати його згодом як одну зі сторінок історії нашого поселення тут.

Спонзорів Фестивалю й учасників програми гостив комітет у приміщенні на території Арт Центру, а молодь продовжувала святкувати, танцюючи в Українському Народному Домі в Картереті під звуки „Темпо" геть-геть поза північ.

Володимир Половчак і його адвокат Юліян Куляс.

На Лонґ Айленді створено Комітет вшанування пам'яті жертв голоду

Відділ УККА повіту Нассо запросив на нараду представників всіх церковних і громадських організацій, а також платників Національного датку на Лонґ Айленді з наміром зорганізування Громадського Комітету для відзначення 50-ліття штучного голоду в Україні.

Основуючі збори відбулись 19-го травня 1983 року о годині 7:30 вечора в залі Українського Католицького Центру св. Володимира в Юніондейл, Н. Й. В нарадах взяли участь представники таких організацій: Богдан Данилюк—Церковний комітет і Католицький Клюб УКЦ св. Володимира в Гемпстеді; Сергій Безкоровайний—Українська Православна парафія Св. Марії в Іст Порті; Ненсі Марко—Сестрицтво св. Вервиці УКЦ св. Володимира; Марія Вуд—Батьківський Кружок Школи Українознавства; Петро Щерба—танцювальна група „Скоморохи"; Данило Козак—256 Відділ УН Союзу в Ривергеді; Василь Мамус—42-ий Відділ ООЧСУ в Гемпстеді; Володимир Білий—340-ий Відділ УНП в Гемпстеді.

У нарадах взяли участь члени Управи Відділу УККА та індивідуально особи, активні в різних церковних і громадських організаціях.

Нараду відкрив і нею провадив голова Відділу УККА Йосиф Хома. Після широкої виміни думок усталено назву комітету: Об'єднаний Український Комітет на Лонґ Айленді для відзначення 50-ліття голоду в Україні під протекторатом Відділу УККА.

Склад Комітету: голова-- Йосиф Хома; заступник голови на повіт Нассо—Ненсі Марко; заступник голови на повіт Салфок—Мирон Корнага; рекордовий секретар—Марія Вакулінська; фінансові референти—Марія Вуд і Марія Копистянська; пресові референти україномовні—Катерина Мицьо, Володимир Білий і Петро Шанайда; пресові референти англомовні—Данило Козак, Сергій Безкоровайний, Оля Пищимуха і Петро Щерба; артистичне оформлення—Ігор Кучмак, Володимир Білий, Богдан Данилюк і Орест Дацків; вільні члени—Орися Дацків, Іван Саранча і Василь Мамус. Вирішено також, що Комітет може в майбутньому у випадку потреби поширити свій склад

З уваги на те, що у весняних місяцях відбуваються центральні відзначення цієї сумної річниці, в яких багато людей з нашої громади бере участь, Комітет вирішив відбути відзначення на Лонґ Айленді восени. Відзначення має іти в двох основних напрямах—вшанування пам'яті мільйонів жертв і натаврування большевицького окупаційного уряду як організатора того неймовірного злочину.

За інформаціями слід телефонувати до Катерини Мицьо на число (516) 485-0149.

Н. Н.

„Тріо"...

(Продовження зі стор. 2)

нювати радше, як експериментальну працю. Однак у нас, як культурного народу, мусить і така музика існувати, тому відрадно, що маємо представників у цьому напрямі. А там пішла знову канадська музика, „Фантазія" з 1982 року, автором якої є Дейвид Кін він теж пов'язаний цупко з електронічною музикою?) Композитор присвятив навіть цей свій твір Любі й Іринеєві Жукам. Темою твору є один із мотивів нашої народної пісні „Ой ходить сон коло вікон", що їх автор застосував у досить швидкому темпі. Закінчення вечора творило химерне „Каприччо" Майкела Бейкера, уродженця ЗСА, який живе в Канаді, — та, — як Люба каже, — „уважає себе за канадця".

Крім останнього твору, всі інші композиції були вперше виведені в Ню Йорку, а це важне і приємне. Не зважаючи на моє особисте переконання, що по вислуханні цього концерту, не можна було винести зі собою глибокого зворушення і душевного збагачення, проте імпреза подобалась усім і публіка була задоволена новістю, оригінальністю та першорядним виконанням композицій нашими піяністами. Оплески сипались спонтанно і довготривало, так, що треба було добавити наддаток, шпаркий „Бразилійський танець", канадця, Раджерса Матона. В пам'яті залишилося гарне піяно, а Іриней задокументував, що в нього є таки дійсно і „дриг" до сучасної, модерної музики.

Не тільки слухачі мали приємність, але, як опісля при гутірці запевнили нас, і самі мистці: вони теж були задоволені. Концерт бо сповняє своє завдання саме тоді, коли обидві сторони відчувають, що сповнили свій обов'язок.

Теодор Терен-Юськів

ВАШІНҐТОН РАХУЄТЬСЯ з тим, що незабаром гостро посиляться бої в Нікараґуа з підтримуваними американцями повстанськими загонами. Це, правдоподібно, станеться у зв'язку з виїздом до Нікараґуа одного із головних генералів Куби, якому приписуються військові успіхи в Анґолі й Етіопії.

ПРОВІДНИКИ ДЕМОКРАТИЧНОЇ партії вже віддавна відчували потребу номінувати кандидатом на віцепрезидента в 1984 році людину з півдня, щоб перешкодити президентові Ролналдові Реґенові знову завоювати голоси Діксі. Тому вони почали скорочувати свій список кандидатів на віцепрезидента. Зростає популярність сенатора Дайла Бомберса із Арканзасу, як евентуального кандидата на віцепрезидента, який має приятелів у всіх фракціях Демократичної партії.

ТЕНІСОВІ ТУРНІРИ

Тенісова ланка УСЦАК, в порозумінні з управою Союзівки, подає до відома дати цьогорічних тенісових турнірів на оселі УНСоюзу:

2, 3 і 4-го липня — УСЦАК-Схід
6 і 7-го серпня — Подвійна гра
2, 3, 4 і 5-го вересеня — Крайовий УСЦАК
17 і 18-го вересня — Запрошеневий УНС
8 і 9-го жовтня — КЛК